

2022-10-27

Epidemiologisk lägesbild, uppdaterad 2022-10-27

AKTUELL SJUKDOM

Högpatogeten fågelinfluensa (HPAI) (anges i texten som fågelinfluensa)

HÄNDELSEN

Pågående utbrott av fågelinfluensa på vilda fåglar samt tamfjäderfä i Europa och Sverige.

SAMMANFATTNING

Fågelinfluenzasäsongen 2021–2022 (1 oktober-30 september) kan nu summeras med närmare 6000 rapporter om fall på vilda och tama fåglar i Europa. Sverige rapporterade under samma period 7 utbrott i fjäderfäanläggningar eller andra fåglar i fångenskap och 79 fall av fågelinfluensa hos vilda fåglar. I flera länder i Europa noteras nu en ökad smittspridning och det finns tecken på att riskerna kan öka även i Sverige.

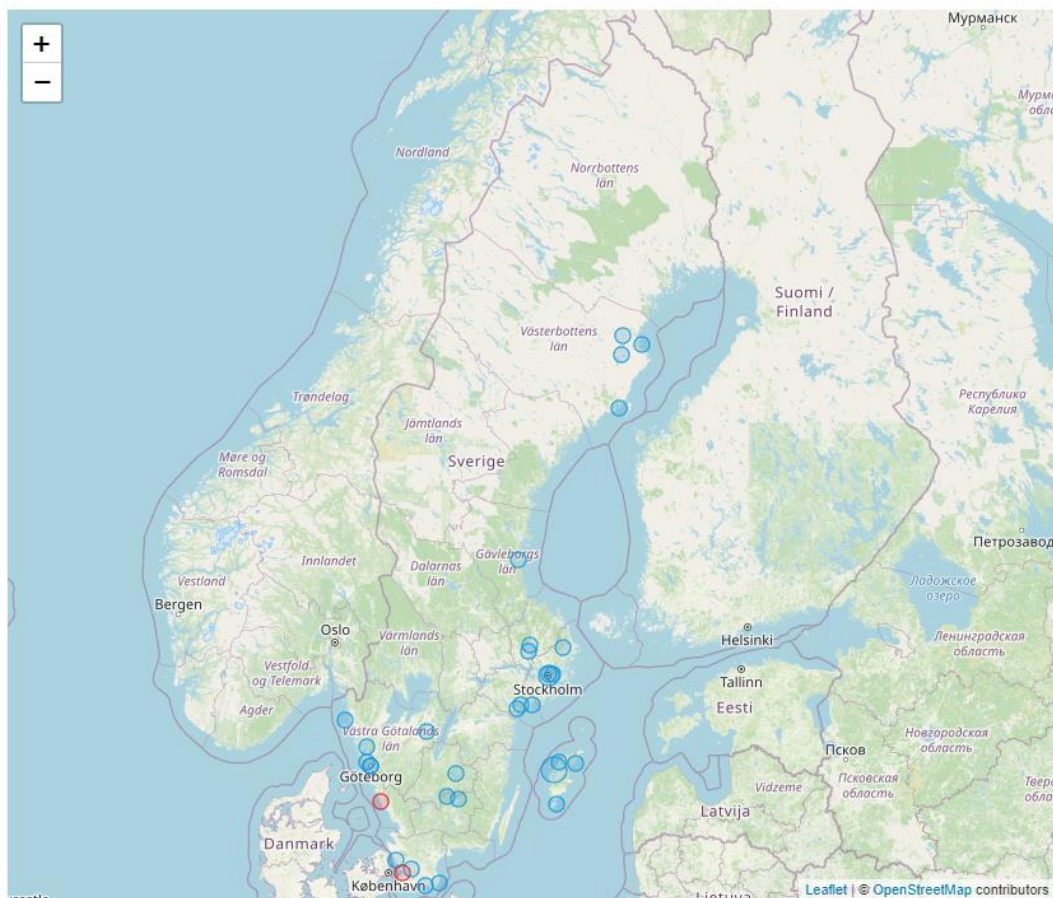
Situationen i Sverige

Sedan 1 oktober har fågelinfluensa påvisats hos två vilda fåglar, en pilgrimsfalk från Varberg och en knölsvan från Lomma som hittades 27 september respektive 5 oktober. Se tabell i bilaga 1.

Tabell med konfirmerade fynd av fågelinfluensa hos vilda fåglar sedan 1 oktober 2022

Ankomstdatum till SVA	Subtyp	Län	Kommun	Fågelart
2022-10-12	H5N1	Skåne	Lomma	Knölsvan
2022-10-12	H5N1	Halland	Varberg	Pilgrimsfalk

Sedan 1 oktober har en misstanke om fågelinfluensa/newcastlesjuka hos tama fåglar inkommit till SVA men ärendet kunde avskrivas baserat på obduktionsfynd som pekade på annan diagnos.

Figur 1: Karta över fynd av fågelinfluensa hos vilda fåglar sedan 1 oktober 2022 där positiva fynd markeras med röda prickar och fåglar provtagna med negativa resultat med blåa prickar.

Aktuell filtrerbar karta och annan interaktiv grafik över fågelinfluensaövervakningen hos vilda fåglar finns här:

<https://www.sva.se/annesomraden/smittlage/smittlage-for-fagelinfluensa/>

Karta över rapporter om sjuka eller döda vilda fåglar som kommit in till rapporteravilt.sva.se finns på samma sida.

Situationen i Europa

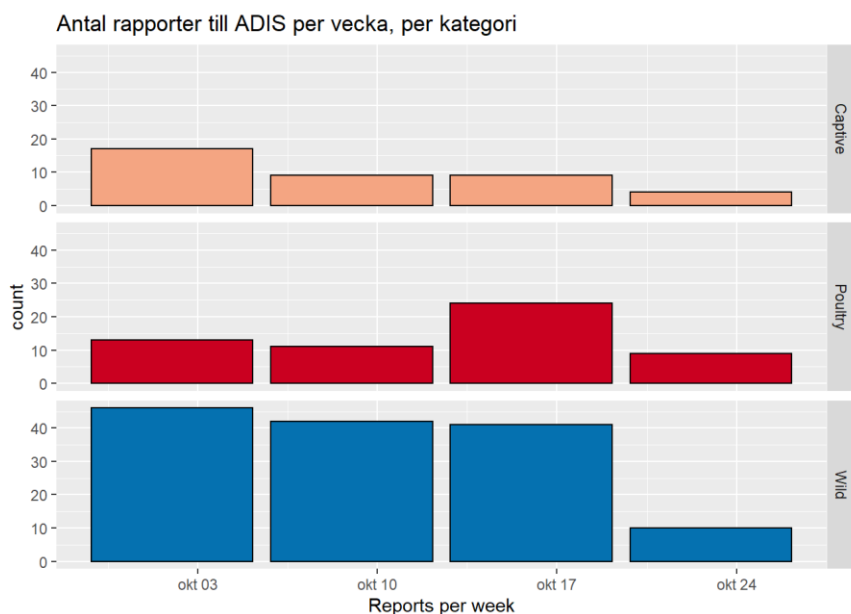
Säsongen 2021–2022 har varit den hittills allvarligaste fågelinfluensasäsongen i Europa och totalt 47,7 miljoner fåglar har avlivats på drabbade anläggningar enligt den senaste kvartalsrapporten från europeiska livsmedelssäkerhetsmyndigheten EFSA), EU:s smittskyddsmyndighet (ECDC) och EU:s referenslaboratorium för fågelinfluensa (IZSV). (<https://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/2022-09/ON-7597.pdf>). Antal fall i Europa med bekräftad fågelinfluensa enligt rapporten är 2467 utbrott i fjäderfäanläggningar, 187 utbrott på andra fåglar i fångenskap och 3573 fall på vilda fåglar. Summeringen inkluderar fall rapporterade till Animal Disease Information System (ADIS) och World Animal Health Information System (WOAH-WAHIS) och omfattar perioden 1 oktober 2021 till 9 september 2022.

Utbrott på fjäderfäanläggningar har rapporterats från flera europeiska länder, främst längs atlantkusten, under hela sommaren och under perioden juni – september 2022 var antalet fall fem gånger fler än samma period året innan. Sedan 1 oktober 2022 (ingår i säsongen 2022-2023) har 55 utbrott hos fjäderfä, 34 utbrott på andra fåglar i fångenskap och 125 fall av fågelinfluensa på vilda fåglar rapporterats till ADIS. Utbrott hos fjäderfä rapporteras från Frankrike (18), Tyskland (17), Nederländerna (12), Belgien (3), Italien (3), Bulgarien (1) och Norge (1). Utbrottet i Norge rör en avelsanläggning med 700 föräldradjur för slaktkyckling i Rogaland på Norges sydvästra kust. Rogaland är Norges mest fjäderfätäta landskap där det var två utbrott av fågelinfluensa hos värphöns i november 2021 och där de nyligen haft utbrott av newcastlesjuka, också hos värphöns.

De länder som skickat flest rapporter om vilda fåglar sedan 1 oktober är Nederländerna och Spanien med 31 rapporter var. Rapporterna från Spanien rör till 90% fall av fågelinfluensa hos havssulor medan fallen i Nederländerna rör blandade arter av främst andfåglar och vadarfåglar. Danmark har rapporterat tre fall av fågelinfluensa hos frilevande fasaner och Norge två fall på havstrut. Samtliga rapporterade fall sedan 1 oktober har varit H5N1 eller H5 utan specificerad n-typ med undantag från en vild fågel i Norge där H5N5 påvisades.

I mitten av oktober rapporterade spanska myndigheter om ett fall av högpatogen fågelinfluensa av typen H5N1 i en minkbesättning vid landets nordvästra kust, ett område där man samtidigt rapporterar om fall hos vilda fåglar. Minkarna provtogs efter att respiratoriska symtom och ökad dödlighet noterats på anläggningen och fallet visar på vikten av att djurhållare är uppmärksamma och kontaktar veterinär vid djurhälsostörningar.

Under säsongen 2021–2022 hade Storbritannien 152 fågelinfluenzautbrott hos fjäderfä eller andra fåglar i fångenskap och 1727 fall hos vilda fåglar. Sedan 1 oktober har hittills ett 70-tal utbrott rapporterats och 17 oktober beslutades om att införa en ”Avian Influenza Prevention Zone” i hela Storbritannien med krav på förebyggande åtgärder mot fågelinfluensa för alla som håller fjäderfä eller andra fåglar i fångenskap. Källa: <https://www.gov.uk/guidance/avian-influenza-bird-flu>

Figur 2: Antal rapporter till ADIS per vecka, per kategori. 1 oktober 2022-27 oktober 2022.

Figur 3. Karta över utbrott av högpato-gen fågelinfluensa på fjäderfä (röd prick) och andra fåglar i fångenskap (beige prick) och vilda fåglar (blå prick) rapporterade till ADIS med datum för konfirmering från 1 oktober 2022. Utdrag från ADIS 2022-10-27. De svenska fallen har inte hunnit komma in i ADIS ännu.

Ryssland har inte rapporterat några utbrott av fågelinfluensa sedan 1 oktober. Källa: World Animal Health Information System (World organisation for animal health)

BAKGRUND OCH AKTUELL ÖVERVAKNING

Den innevarande säsongen (2022-2023) har föregåtts av två allvarliga säsonger som skiljt sig åt på flera sätt. Under säsongen 2020/2021 konstaterades fågelinfluensa på 24 svenska anläggningar med tamfåglar samt hos 128 vilda fåglar med en kulmen i smittspridning bland både tama och vilda fåglar i februari-mars 2021. Motsvarande siffror för säsongen 2021-2022 var 7 utbrott hos tamfåglar och 79 konfirmerade fall av fågelinfluensa hos vilda fåglar. Kulmen i smittspridningen under den säsongen var dels i december 2021, dels under sommaren 2022 då ett stort antal havslevande vilda fåglar drabbades. Antalet vilda fåglar som drabbades av fågelinfluensa under sommaren 2022 är sannolikt långt fler än vad antalet konfirmerade fall antyder. För information om de svenska fallen under 2021–2022 se lägesbilden från 2022-08-10.

Kort beskrivning av aktuell övervakning:

Övervakning för fågelinfluensa hos tamfågel baseras i första hand på klinisk/passiv övervakning (dvs att djurägare reagerar på symptom eller ökad dödlighet och tar kontakt med veterinär) i fjäderfäflokar, vilket bedöms som en känslig övervakningsmetod då infektion snabbt orsakar ökad dödlighet hos de flesta fågelarter, med undantag för andfåglar. Serologisk övervakning görs i viss utsträckning men syftar främst till att upptäcka lågpatogen fågelinfluensa.

Övervakning av vilda fåglar baseras på fynd, rapportering och provtagning av självdöda eller sjuka och avlivade djur. SVA uppmanar allmänheten att rapportera in fynd av sjuka eller döda vilda fåglar och ett urval av dessa tas sedan in för analys. SVA:s viltveterinärer begär in fåglar baserat i första hand på rapporter som kommer in till rapporteravilt.sva.se. Mellan 400 - 500 vilda fåglar undersöks årligen.

ANTAGANDEN OCH ANALYS

Vi närmar oss en period då det förekommit utbrott hos fjäderfä eller andra fåglar i fångenskap i Sverige under de två senaste säsongerna. 2020 konstaterades det första utbrottet den 17 november och 2021 den 1 december. Med sjunkande temperaturer gynnas virusöverlevnaden i miljön och risken för smittspridning ökar. Höstflytten för gäss och änder pågår och sedan slutet av september ökar mängden av dessa arter markant i södra Sveriges slättbygder och längs kusterna, inte minst i Skåne. Under hösten och vintern ansamlas dessa arter i stora grupper där smittspridning av fågelinfluensa kan förekomma med uppförökning av virus som följd vilket ökar risken för introduktion till fjäderfäanläggningar. Förekomsten av fågelinfluensa bland flyttfåglarna som nu anländer till Sverige och Europa från häckningsområden i norra Ryssland är inte känt men det är mindre viktigt eftersom viruscirkulation har fortgått under sommaren och inpå hösten i Europa så smittan finns här redan. Därmed är det återigen läge att se över biosäkerhetsrutinerna på fjäderfäanläggningar för att se om ytterligare åtgärder kan införas för att minska risken för introduktion av fågelinfluensa. SVA utför löpande riskvärderingar och har en dialog med Jordbruksverket om behovet av att eventuellt införa högriskområden för fågelinfluensa.

SVA vill fortsatt uppmana djurägare att skyndsamt kontakta sin veterinär vid kliniska symtom, avvikelser i produktionsparametrar eller ökad dödlighet bland fjäderfän som skulle kunna tyda på fågelinfluensa.

Risken att de fågelinfluensavirus som har förekommit i Europa under de senaste åren smittar människor bedöms generellt vara låg (Folkhälsomyndigheten). Det har dock förekommit enstaka rapporter om smitta med fågelinfluensa H5N1 till däggdjur inkl. människa. Den typ av fågelinfluensa H5N1 som konstaterats i Sverige och Europa 2021 och 2022 ska inte förväxlas med H5N1 som påvisades i Sverige 2006–2007, som innebar högre risker för människor.